

דרך חיים

התנים עפי' לוח כסא רחמים	י-ם	ת"א	היפה	ב"ש
הדל"ג	4:04	4:07	4:22	
צה"ש	5:19	5:20	5:22	
י"ח טבת תשע"ד גליון 103				

פרשת שמות

"וַיֵּרָא מֶסְכַּלְתָּם" (ב,יא)

יש צדיקים שבאים לישראל ורואים רק חטאים ועוונות... לא כן משה רבנו: כשיצא אל אחיו "וירא בסבלותם" ראה את הסבל שלהם ולא את עוונותיהם. (עונג שבת)

"וַתַּחֲיֶינָא אֶת הַיְלָדִים" (א,יז)

פעמיים יש שנולדים ילדים חסרי כוח-חיים והם מתים מיד עם צאתם לאור העולם. היו איפוא המילדות חוששות, שמא יחשדו בהן שהן המיתו את הילדים הללו, לכן התפללו וביקשו מהשם-יתברך כי הילדים שלא נועדו מטבעם לחיות יישארו גם הם בחיים, לבל יוטל עליהן כל חשד. זהו שאמרה תורה: "ותחין את הילדים". (לפי המדרש)

"וַתִּרְאֶהוּ... וְהִנֵּה נֶעֱרַ בְּכָה ... וַתֹּאמֶר מִיִּלְדֵי הַעֲבָרִים זֶה" (ב,ו)

היא ראתה אותו בוכה, אבל לא שמעה אותו, לפיכך אמרה: אין זאת אלא מילדי העברים הוא זה. יהודי מסוגל לבכות חרש ללא השמעת-קול. (הה"צ ר' בונם זצ"ל מאוטבוצק)

פרפרת מההפטרה

"קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ" (ירמיה ב,ג)

יש לפרש בדרך רמז, כי הנה ידוע שעל ההורים מוטלת חובה קדושה לנטוע בלב הילד אהבת תורה ויראת שמים בעוד הוא נמצא בראשית חייו וכשהוא מוטל בעריסה. וככל שמקדימים לפעול ולהשפיע על הילד הרך, כך גדל הסיכוי שהחינוך יניב פרי הלולים לשם ולתפארת. וזהו שאומר הכתוב "קדש ישראל לה" - אם ההורים רוצים שהילד יהיה קדוש וטהור יגדל במעלות התורה והיראה, אזי "ראשית תבואתה" כבר בראשית דרכו יש לחנכו לתורה ולמצוות. (תורת הפרשה)

חכמת חיים

קל לו לגוף לסבול את כל הסיגופים והתעניות שבעולם,

מאשר לסבול עול מלכות שמים

(רבי מנחם מנדל מקוצק)

מה' אשה לאיש

"ויואל משה לשבת את האיש, ויתן את צפורה בתו למשה"

ידוע שמשה בזמן שהיה קטן בארמון פרעה, רצה פרעה להורגו מכיון שנטל את הכתר מעל ראש פרעה ונתנו על ראשו שלו. ואז הציע יתרו שהיה אחד מהיועצים לבדוק את משה אם הוא בר דעת, ושמו לו שתי קערות אחת של גחלים ואחת של זהב, ומשה הושיט ידו לזהב ובא מלאך ודחף ידו לאש, ועל פי זה הציל יתרו את משה ממוות.

וכנגד זה השיב לו משה כגמולו, כאשר באו בנות יתרו להשקות צאנון באו הרועים להפילן למים, ובא משה והצילם, וכך החזיר לו משה טובה!

יוצא א"כ שעצת יתרו שהצילה את משה גרם גם שמשה אחר כך יציל את בנותיו, ויקח אחת מהן לאשה!

ובאמת מה שאנו רואים שבכל בית שנבנה בישראל ישנם דברים גלויים ודברים נסתרים וטמירים שעל ידם מתאימים זה לזה, רק שלנו אין תמיד אפשרות לראות את כל החלקים שבפאזל, מה' אשה לאיש!

שבת שלום ומבורך!

הרב ג'אן נמן

שלג מחמם לבבות

סיפור אחד מני אלף.

משפחה שאינה שומרת תורה ומצוות מרמת השרון, נתקעה ביום חמישי בערב בתחילת השלג על אם הדרך בכביש בגין בכניסה לירושלים. הם היו בדרכם לירושלים ונקלעו גם כן לסיטואציה הקשה של המתנה מורטת עציבים בין עשרות מכוניות המנסות לשווא להיחלץ מהסבך המושלג.

הקור הירושלמי הצליף בפניהם כהוגן. נסיונות ההתכרבלות בפנים הרכב שמד הדלק שלו כבר הראה אותות של מצוקה אף הן לא עלו יפה, והישועה לא נראתה באופק שעות רבות.

בשלב כלשהו הופיע כמלאך טוב אברך חרדי שהציג עצמו כמעוניין לסייע לכל הזקוק למשהו.

כאשר שם לב למשפחה השרויה במצוקה, הציע להם להתלוות אליו ברכב ה-4+4 ולסור לביטו בשכונת גבעת שאול הסמוכה על מנת לעשות שם את הלילה, הם כמובן עטו על ההצעה בשמחה רבה.

המשפחה החרדית מגבעת שאול פינתה שני חדרים לכבוד האורחים. בני הבית קיבלו אותם בסבר פנים יפות, באוירה נעימה וחמימה (- תרתי משמע), והשתדלו לדאוג לכל מחסורם.

אך מה שתוכנן לביקור קצר בן לינת לילה לא יותר, התברר למחרת בבוקר כי 'יושב בשמים ישחק' מתכנן להם תכנית ארוכה יותר מהצפוי.

מפלס השלג הגבוה והצירים החסומים לא הותירו כל ספיקות. האורחים נשארים לשבת. לזאת לא ציפו בכלל.

לשהות שבת שלימה אצל משפחה חרדית בתוככי שכונה חרדית? רעיון של בילוי 'סוף שבוע' במסגרת סמינר של 'ערכים', נשמע להם כבר יותר הגיוני מאשר סיטואציה מביכה זו...

הסיפור לשעצמו מסתיים בתיאור השבת המרוממת שחלפה עליהם, אותה לא ישכחו לעולם. מראה הבית הפשוט צורה ולובש צורה לכבוד שבת המלכה, הדלקת הנרות, ההשתתפות בתפילות השבת הנרגשות בבית הכנסת השכונתי, סעודות השבת על המאכלים מדיפי ניחוחות הנוסטלגיים מבית סבא ועל דברי התורה המתוקים בשילוב זמירות ושירים מעולם אחר - כל אלו נחקקו בעצמותיהם לנצח.

מבחינתם הסיפור לא הסתיים כאן אלא רק התחיל.

סיפור חיים של משפחה שכלל לא חשבה בכיוון של חיפוש שרשים והתקרבות לחיק היהדות, ולפתע ללא התראה מוקדמת נקלעה לתוך חממה רבת עוצמה של בית יהודי חם, בו נחשפה לאור העצום של התורה מטווה אפס וחווה באופן טבעי ובלתי תלוי כלל כיצד נראית משפחה חרדית סטנדרטית מבפנים.

משפחה זו מרמת השרון היא לא הראשונה ולא האחרונה לזכות להכרות מרתקת כזו עם יהודים משלנו בחסות שלג ה'אלכסה'. רבים כמוהם נזקקו במהלך הימים האחרונים לשירותיהם של ארגוני החסד החרדיים שנחלצו למען ההמונים במסירות נפש ראויה לשבח, מסירות שנצפתה ע"י מיליונים בארץ ובעולם, גרפה אהדה עצומה וגרמה לקידוש ה' גדול.

גם כעת נסכם: עבור משפחה כזו ודומיה ובכדי לקרב יהודים לצור מחצבתם שווה היה גם כן כל השלג...

(הרב י. טוורסקי-המבשר)

חיים כהלכה

"וַיֹּאמֶר אֶל תְּקַרְב הַלֵּם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדָמַת קִדְשׁ הוּא" (ג.ה), מכאן אמרו, אסור לרקוק בהר הבית, ק"ו ממנעל ומה מנעל שאין בו דרך בזיון אמרה תורה של נעליך מעל רגליך, ריקה שהיא דרך בזיון לא כל שכן. (ברכות סב.) ומכאן נלמד לדיני קדושת בתי כנסת שהם כבית מקדש מעט.

דיני קדושת בית הכנסת

- בתי כנסיות ובתי מדרשות נקראים "מקדש מעט", שנאמר, ואהי להם למקדש מעט-אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. ויש בהם קדושה. ולכן ראוי להזהר מאד בכבודם, ולנקותם היטב. ולשבת שם באימה ובריאה, ולהדליק בהם נר תמיד לכבוד.
- בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגים בהם שחוק וקלות ראש, ואותם הנוהגים שם שחוק וקלות ראש עליהם נאמר, מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי. ואסור לדבר שיחה בטלה בבית הכנסת. וחובה קדושה להשמר ביתר שאת וביתר עוז באיסור זה, שבעוונותינו הרבים נעשה כהיתר אצל הרבה בני אדם. וחובה קדושה על שומרי משמרת הקודש להוכיח ולהזהיר בנועם על כך. ובזוהר הקדוש הפליג מאד בעונש המדבר דברים בטלים בבית הכנסת, עד שאמרו שם שאין לו חלק באל-הי ישראל.
- בתי כנסיות אין אוכלים בהם, ואין שותים בהם, ואין מטיילים בהם. אולם כשמתקיים שיעור בהלכה או באגדה בבית הכנסת, מותר לחלק לקהל כוס תה או קפה, לעוררם לשמיעת השיעור. ומותר לסעוד סעודה שלישית בבית הכנסת, כאשר אומרים שם דברי תורה. ומותר לאכול שם סעודת מצוה גם במשתה ויין וסעודה גדולה. ולפיכך הנוהגים כיום לעשות סעודת סיום מסכת בבית הכנסת, או סעודת ברית מילה וכדומה, מפני שהמקום מרווח, יש להם על מה שיסמוכו, ובלבד שלא ישתו שם הרבה יין או משקאות המשכרים, וכן ישמרו על קדושת המקום, ולא יבואו לידי ליצנות וקלות ראש חס ושלום. וכל שכן שימנעו מלבוא לשם חס ושלום בבגדי פריצות, וישמרו על הפרדה מוחלטת בין האנשים לנשים. ואם יש חדר צדדי המכיל את צבור המשתתפים, יש להעדיף לערוך שם את הסעודה שלישית. וכל סעודה שיש בה שיכרות, אין לעשותה בבית כנסת, אף שהיא של מצוה. ומותר לעשות סעודה בבית הכנסת בליל ההילולא של הצדיק, אם אומרים שם דברי תורה ודרשות לזכות את הרבים, ונמנעים מלשתות יין. ואמנם עדיף יותר לעשות כן בעזרת נשים.

תולדות חיים

עשה לך רב

חזקה על ר' חיים כי לא יסור ימין ושמאל עד כי יורה לו רבו - ר' יעקב פרידמן שליט"א כיצד לנהוג. כמו כל יהודי ירא שמים שבכל צומת דרכים נשען על אילן גבוה וחסון ומקבל עצתו. כשם שגם אילן זה נסמך בעצמו על אילן גבוה ממנו ועל כל גדולי ישראל לדורותם. כמה כח ועוצמה יש בתורתנו הקדושה שממנה דולים גדולי ישראל מים חיים המרווים את צמאוננו של היהודי ומפלסים דרכו בכל שטחי החיים, וקל וחומר בענייני תורה ויראת שמים.

גדולי ישראל למען הישיבה

גדולי ישראל נתנו את תמיכתם המלאה לכל מהלך הקמת הישיבה. העובדה שהישיבה הוקמה על שמו של מורנו הגדול רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל, והונהגה בידי נכדו - רבי חיים זצ"ל, קיבלה משמעות מיוחדת ומימד נוסף לתמיכתם הרחבה של כל גדולי הדור. ר' חיים שאב עידוד רב מאותם גדולי ישראל הרבנים ביניהם: הגאון מרן ר' עובדיה יוסף זצוק"ל, הגאון ר' יהודה מיכל לפקוביץ זצוק"ל, הגאון ר' מרדכי אליהו זצוק"ל, ויבדלח"ט האדמו"ר ממעליץ ועוד רבים. בכל דלת ודלת של גדולי ישראל שעליה התדבק ר' חיים לבקש עצה ותושייה, התקבל באהדה רבה ויצא משם מחוזק כשבידו המלצות חמות ומברכות על כל פעולותיו, ובעיקר על הקמת הישיבה והנהגתה. הרבנים אף נתנו בידי מכתבי המלצה לנדיבי עם בארץ ובחו"ל, בהם הם פונים בבקשה לתמוך ולסייע לישיבה הקדושה ככל האפשר.

(טועמיה חיים)

צדיקים במיתן קרויים חיים

ר' אברהם שמואל בנימין סופר - י"ט טבת

בנו הבכור של ה"חתם סופר" נולד בראש חודש אדר :
ה'תקע"ה בעיר פרשבורג שבהונגריה ונקרא שמואל :
בנימין. אביו לימדו תורה, השקיע רבות בחינוכו ובגיל 5 :
ר' אברהם שמואל בנימין כבר הותיר מאחור את חבריו :
בבקיאיותו בתורה ובידיעותיו. בהגיעו לגיל 6 נתקף :
במחלה קשה ומצבו החמיר מיום ליום, יהודי פרשבורג :
התפללו מידי יום על חייו ובהסכמת אביו ערכו תפילה :
מיוחדת והוסיפו לשמואל בנימין את השם אברהם. :
כאשר הרופאים רמזו כי אפסה כל תקווה התחנן ר' :
משה שימשיכו לטפל בילד אך למחרת החל לגסוס :
והרופאים סרבו להמשיך בטיפול. ר' משה נכנס לחדר :

שמחת חיים

שער צורך סיוע לאלה ולבחיין בסיכור שמנסה לרחוקי מפתח
ליתוך אלמה תאורה. השער מתבדח איתו: "לא נראה לי שיש
מישהו בבית..." "ברור שיש" אונה הסיכור "אתה לא רואה
שהארץ דאוק?"

קמזן: "אשתי פה?" "כן, היא אונה.
"הבנים שלי פה? והנכדים?" "כולם פה" הם אונים
קמזן: "אז אלמה האור בחדר דאוק?"

נפלאות החיים

הזמן

השעון הוא אחד הגורמים המשפיעים ביותר על חיינו
בזמננו. כל פעולה ופעולה שלנו מושפעת ממנו. שעת
ההשכמה, האכילה השינה ועוד ועוד פעולות כאלו
נעשות על פי משטר השעון.
גם בטרם הומצא השעון היה העולם מתנהל על פי זמנים.
הכיצד? כיצד ידעו בני האדם לחשב את הזמן? כיצד
יודעים בעלי החיים לחשב את שעות היום ואת עונת
השנה?

במאמר זה נעסוק בשעון הביולוגי המצוי בכל אדם ואדם וגם בקרב בעלי החיים והוא מסייע לנווט ולהתנהל על פי הזמנים.

קבוצת אנשים שכוונתה "אנשי המערות" נלקחה והוכנסה למקום סגור אשר אין אור היום חודר אליו כלל. אותם אנשים היו מנותקים ניתוק גמור מהעולם וכן לא נשארו עליהם שעונים. וראה זה פלא הם המשיכו לנהוג במחזוריות של יממה - הם המשיכו לאכל את ארוחותיהם באותם השעות וכן את שעות השינה שלהם לא השתנו. (ההבדל הקטן הוא שמחזור יממה אצלם היה 25 שעות בניגוד למחזור הטבעי שהוא 24 שעות).

גם בעלי חיים יודעים להתנהל לפי לוח זמנים מדוייק. אחד החוקרים היה יושב מדי בוקר על מרפסת ביתו וסועד את ארוחת הבוקר. מדי יום היו מופיעות הדבורים בכדי לבנות משיירי סעודתו. פעם אחת הוא ישב בשעת הבוקר כשאין לפניו אוכל כלל, והנה גם באותו יום הופיעו הדבורים באותה שעה בדיוק. הדבורים אף הם עושים שימוש בשעון פנימי- בתחילת החורף הם מתכרבלים להם לשינת החורף ובתחילת הקיץ הם קמים. כיצד הם יודעים למדוד את הזמן?

אף בקרב הפרחים ישנו מנגנון זה. ישנם פרחים אשר נפתחים בבוקר של יום ונסגרים מדי ערב, והנה גם כשהניחו אותם במקום סגור ללא אור כלל - הם המשיכו להפתח ולהסגר מדי בוקר וערב.